

၀၂

นิพพานเที่ยง

ในวงพุทธศาสนา ของพระพุทธเจ้าเรา นี้ มีภิกษุบริษัท เป็นผู้นำเป็นคตตัวอย่าง เป็นที่อบอุ่นเป็นที่ไว้วางใจของพุทธบริษัท นอกนั้น เช่น อุบาสก อุบาสิกาบริษัท ในครั้งพุทธกาลท่านเป็น อย่างนั้น

พระพุทธเจ้าผู้ประกาศศาสนธรรม ก็เป็นผู้ทรงมรรคทรง ผลอันเลิศเต็มพระทัย จึงทรงนำธรรมะที่ทรงรู้ทรงเห็นนั้นมา ประกาศสอนโลก ผู้ได้สดับตรับฟังจากพระพุทธเจ้าก็ ได้รู้จริงเห็น จริงตาม จนถึงได้เป็นวิสุทธิบุคคลขึ้นมา นี้มีมากมาย จากนั้นก็ เรียกชื่อเรียกนามว่าเป็นสาวกอรหัตตอรหันต์ แม้ฆราวาสเองก็ยัง บรรลุถึงขั้นพระอรหันต์ได้ แต่รวมแล้วก็เป็นสาวกอรหันต์ของ พระพุทธเจ้าด้วยกัน

แม้จะห่างไกลจากพระพุทธเจ้าซึ่งปรินิพพานไปนานแล้วก็ตาม แต่ยังมีพระสงฆ์สาวกผู้ทรงมรรคทรงผล ด้วยการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ให้ความอบอุ่น ความไว้วางใจ ความตายใจ เป็นหลัก ใจ ฟังเป็นฟังตายแก่ท่านเหล่านั้นเรื่อยมาโดยลำดับ

ที่แสดงเหล่านี้คือผลของการปฏิบัติที่ทำได้เห็นจริง ๆ
ทรงมรรคทรงผลสำหรับผู้ปฏิบัติจริง ๆ

สุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติดี อสุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง
แนวต่ออรรถต่อธรรม คือต่อธรรมต่อวินัยต่อมรรคผลนิพพาน
กายวาจาความประพฤติทั้งนั้น นั่นเรียกว่า สุปฏิปันโน อสุ ก็คือ
ปฏิบัติตรงตามหลักธรรมหลักวินัย

หลักธรรมหลักวินัย ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติและสั่งสอน
ไว้อย่างใดก็ปฏิบัติตรงแนวตามนั้น ด้วยเจตนาที่เป็นอรรถเป็น
ธรรม

ญาณปฏิปันโน คือเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อความรู้อย่างเห็นจริง ๆ
ท่านปฏิบัติเพื่อความรู้อย่างเห็นจริงในธรรมทั้งหลาย จนสุด
ความสามารถ ที่จะรู้อะไรเห็นธรรมทั้งหลายได้จริง ๆ

สามีจิปฏิปันโน ก็เป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมที่นำ
กราบไหว้บูชาตนเอง

นี่ละเหตุที่ท่านดำเนินมา เพียง ๔ ข้อนี้สมบูรณ์เต็มที่เมื่อไร
ก็สามารถจะบรรลุมรรคผลนิพพานได้โดยไม่ต้องสงสัย ถ้าไม่ปลีก
แฉะในข้อใดข้อหนึ่งเสียเท่านั้น

ท่านจึงได้คุณนามว่า สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงโฆ
สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติดี เป็นต้น และสามารถ
ได้รับผลเป็นที่พอใจ จนกลายเป็นสรณะของโลกขึ้นมาในอันดับ
ต่อไป จากคนที่รู้ที่เห็นแล้วในธรรมทั้งหลาย

ใจของท่านผู้สะอาดหมดจดเต็มที่ คือใจที่บริสุทธิ์แล้ว
ทุกข์ทางใจ ท่านไม่มี จึงไม่จำเป็นจะต้องเอาอะไรไปชะไปล้าง

เนื่องจากใจไม่สกปรก ใจสะอาดสมบูรณ์เต็มที่แล้ว มีแต่เพียงธาตุ
เพียงขั้นที่จำเป็นจะต้องมีความทุกข์ความลำบาก ตามเรื่องของเขา
คนมีกิเลสก็เป็นทุกข์ได้ คนสิ้นกิเลสก็เป็นทุกข์ได้ บรรดา
ขั้นนั้นมีความเสมอภาคกันหมดด้วย ทุกข์ อนิจจัง อนตตา ไม่ว่า
สัตว์ว่าบุคคล ไม่ว่าคนมีกิเลสคนสิ้นกิเลส ย่อมมีความทุกข์ความ
ลำบากเช่นเดียวกัน แต่ท่านไม่ได้ถือว่าเป็นพิษเป็นภัย

สิ่งที่เป็นพิษเป็นภัย ก็คือตัวเหตุผู้ผลิตขึ้นมา ให้เกิดขึ้นมานี้
ต่างหากอะไรพาให้เกิด แน่ะ ท่านก็บอกแล้วเราทั้งหลายก็ทราบ
นั่นก็เป็นเรื่องของกิเลส จะเกิดในภพน้อยภพใหญ่ จนกระทั่งถึง
เป็นสัตว์ไม่ว่าชนิดใด ต้องได้รับความทุกข์ทั่วหน้ากัน

เมื่อได้รับอรรถรับธรรมแล้วก็พยายามเปลี่ยนแปลงแก้ไข
ตนเอง ด้วยการประพฤติปฏิบัติชอบ ต่างคนต่างชำระล้างตัวเอง ก็
กลายเป็นคนสะอาดขึ้นมา ใจถึงจะยังไม่สะอาดเต็มที่ก็เริ่มสะอาด
เพราะได้รับการชำระล้างจากอรรถจากธรรม

ใจที่เป็นเรื่องใหญ่ ในร่างกายของแต่ละร่างละคน เมื่อ
ได้รับการอบรมในทางที่ถูกที่ดี ได้รับน้ำอรรถน้ำธรรมนั้น นี้ละ
พระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นมาแต่ละพระองค์ ๆ ทำให้โลกได้รับความ
ร่มเย็นและความสะอาดสะอาดไปทั่วดินแดน อย่าว่าแต่แดนมนุษย์
นี้เลย เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหมก็ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขทั่ว
หน้ากัน เช่นเดียวกับมนุษย์เรานี้แล

ด้วยเหตุนี้ คำว่าพระพุทธเจ้ามาอุบัติแต่ละพระองค์ ๆ จึง
เป็นเรื่องโลกธาตุหวั่นไหว จะไม่หวั่นไหวอย่างไร ธรรมะของ

พระพุทธเจ้านี้กระเทือนไปทั่วแดนโลกธาตุ ไม่มีโลกธาตุใดที่
ธรรมของพระพุทธเจ้าจะไม่เข้าถึง ไม่ชะไม่ล้าง

นี่ละอำนาจแห่งธรรมเป็นเช่นนั้น และเป็นลำดับลำดับมา
จนกระทั่งถึงพวกเรา สามารถชำระความสกปรกนี้มาโดยลำดับใน
บรรดาธรรมทั้งหลาย

ถ้าจะทำความดี ก็เลสมันเป็นความชั่ว อุบายของมันฉลาด
แหลมคมก็กระชิบกระชาบว่า ลำบากลำบาก แต่การอยู่ใต้อำนาจ
ของกิเลสมานานเท่าไร ได้รับความทุกข์จนถึงขั้นหมั่นหันตทุกข์นั้น มัน
ไม่ไห้ระลึกได้เสีย

จะไห้ระลึกได้แค่ ทุกข์เพราะการฝ่าฝืนกิเลสเพื่อทำความดี
นี่ แต่การฝ่าฝืนกิเลส นั้น เราก็ไม่รู้ที่เราฝ่าฝืนกิเลส เพราะกิเลสจะ
เสี้ยมสอนให้เห็นว่า ธรรมนั้นเป็นกองทุกข์กองโทษ การสร้างธรรม
การประกอบความดีเป็นทุกข์ ไปเสียอีก

ธรรมเหล่านี้ใคร ๆ จะพูดละ พิจารณาซิ

ต้องปฏิบัติให้รู้ให้เห็นก็จะพูดได้เอง ถ้าไม่รู้พูดไม่ได้ จะเอา
อะไรมาพูด ต้องรู้ต้องเห็นถึงจะพูดได้ เพราะกิเลสมันละเอียด
ขนาดไหน ขนาดที่ว่าอยู่กับเรา เรามองไม่เห็น เราไม่รู้ได้ ระลึก
ไม่ถึง นั้นฟังซิ เพราะกิเลสมันลึกกว่ามันละเอียดกว่าความรู้
ความเห็นของเราที่จะอาจเอื้อมสอดแทรกรู้ตามมันได้

ด้วยเหตุนี้จึงต้องอาศัย**อรรถธรรมซึ่งเป็นน้ำที่สะอาด**
หรือเป็นกลองที่ทันสมัย ล้ำยุคล้ำสมัย หรือว่าเหนือกิเลส จึง
สามารถที่จะสอดส่องมองทะลุเข้าไปเห็นกิเลสเป็นชั้นเป็นตอน
เป็นประเภทหนาบางของกิเลสโดยลำดับลำดับ ชำระเข้าไปล้างเข้า

ไปโดยลำดับ เห็นเข้าไปรู้เข้าไปด้วยอรรถด้วยธรรม จนกระทั่ง
ละเอียดสุด สติปัญญาธรรมยิ่งละเอียดเหนืออื่น ก็ต้องมองเห็น
หมดทะเลบุรีโปรงไปหมด เช่นนี้แล้ว ทำไมจะไม่เห็นกลมายาของ
กิเลสที่ทำลายสัตว์ด้วยกลอุบายใดบ้างละ นี่สำคัญตรงนี้

ตั้งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนและทรงรู้ทรงเห็นมาแล้ว จึง
มาสั่งสอนจิตตภาวนา ขอให้ท่านทั้งหลายระลึกและจำไว้ให้ดี
ในคำนี้ และให้หนักแน่นในภาคปฏิบัติ คือจิตตภาวนาให้เหนียว
แน่นแก่ที่สุด เพราะความทุกข์ในการประกอบความพากเพียร
ของเรา แม้จะทุกข์ขนาดไหนก็ไม่ได้เท่าเสี้ยวหนึ่งของความทุกข์ที่
เคยเป็นมาในวิภวณนี้ตลอดกัปตลอดกัลป์ ทั้งทุกข์ธรรมดาและ
มหันตทุกข์จนนับไม่ถ้วนนับไม่ได้เลย มากขนาดไหนในเราคนเดียว
นี้ นี่พิจารณาซิ

อ้าว ทุกข์ขนาดไหนทุกข์ เราจะหวังให้พ้นในชาตินี้ อ้าว
ทุกข์ในชาตินี้ด้วยความเพียร เพื่อยังอรรถยังธรรมเข้าสู่ใจ เป็น
ธรรมสมบัติหรือสมาธิสมบัติ ปัญญาสมบัติ นิพพานสมบัติ

อ้าว ทุกข์จะเป็นอะไรไป แม้แต่เขาทำการงานทำอะไรทำนา
ทำกิจการต่าง ๆ เขายังต้องมีทุกข์ติดตามไปด้วยกันทั้งนั้น ดังงาน
บางอย่างถึงเป็นถึงตายก็ยังมี เรายังไงก็ไม่ตาย

สติปัญญาให้ใช้ตลอดเวลาที่ขุมนุ่นวนวายกับความทุกข์

ทุกข์เพราะอะไร ทุกข์นี้เป็นสังขธรรม อย่าให้ทุกข์มาทับถม
เราเฉย ๆ โดยหาเหตุผลไม่ได้

ให้ทุกข์ด้วยการพิจารณาเป็นสังขธรรม ทุกข์นี้จะไม่ทุกข์
ผู้ปฏิบัติต่อธรรมประเภทสังขธรรมนี้จะเป็นผู้เพลินในธรรมทั้งหลาย

ในเวลาชั่วเวลาเห็นกัน หรือเข้าถึงตัวสัจธรรมจริง ๆ แล้วเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่ทุกซัปดาห์จะเป็นภัยต่อเราเป็นที่ขยะแขยง ในขณะที่เป็นขึ้นมา จากการประกอบความเพียรนั้น พอให้เกิดความเข็ดหลาบ

ความคิดเช่นนี้ เป็นความคิดสมุทัยที่จะเสริมทุกข์ให้มีกำลังมากขึ้นจนถึงขั้นเข็ดหลาบ แต่ถ้าเป็นความทุกข์ที่จะให้รู้เห็นกันด้วยมรรคมืดปัญญาเป็นสำคัญ นี้เรียกว่ามรรคแต่ละอย่าง ๆ พิจารณาจนเข้าถึงกันแล้ว ความทุกข์นี้จะเป็นทุกข์สัก

ถึงขั้นนี้แล้วผู้พิจารณาจะมีความเพลิน โดยไม่รู้สึกรู้สึกลัวว่าเพลินยังงี้ เมื่อเข้าถึงขั้นชุลมุนกันจริง ๆ เป็นอย่างนั้น จนสามารถแยกกันออกเป็นคนละสัดส่วนว่า ทุกข์ก็เป็นทุกข์ กายก็เป็นกาย จิตก็เป็นจิต ทั้งสามนี้แต่ก่อน ประหนึ่งว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เหมือนไฟกับฟืนหรือเชื้อไฟ เมื่อแยกออกแล้วฟืนก็เป็นฟืน ไฟก็เป็นไฟ เราก็คือเราไม่เดือดร้อน นี่ก็เหมือนกัน

นั่นฟังซิ หนักไหมความทุกข์ที่แบกมามากน้อยนี้ เมื่อเชื่อพระพุทธเจ้าแล้วทำไมจะไม่ใจหาย

พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนโลกด้วยความใจหาย อยากให้พ้นอยากให้หลุด อยากให้ผ่านไปได้สด ๆ ร้อน ๆ แม้นาทีหนึ่งก็ไม่อยากให้สัตว์ทั้งหลายจมอยู่ในกองฟืนกองไฟในหม้อน้ำร้อนนั้นเลย จึงสอนอย่างถูกต้องแม่นยำ สอนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย สอนด้วยพลังของจิตพลังของความเมตตา ซึ่งออกมาจากพระทัยที่บริสุทธิ์ ที่ได้เห็นทั้งโทษทั้งคุณอย่างถึงพระทัยแล้วทุกอย่าง

การสอนธรรมจึงไม่มีใครที่จะสอนด้วยความหนักแน่นแม่นยำ และ
พระเมตตาเต็มสัดเต็มส่วน

พระสาวก ก็รองกันลงมาเป็นลำดับจากพระพุทธเจ้าในการ
สั่งสอนโลก เพราะท่านก็ตะบันกันกับกิเลสสมุทัยและทุกข์ทั้งหลาย
ซึ่งเป็นของคู่กันกับสมุทัยนี้มาหนักขนาดไหน

ท่านทราบทั้งคุณและโทษโดยสมบูรณ์ในหัวใจของท่าน แล้ว
ทำไมท่านจะสอนโลกด้วยความอ่อนแอ สอนพอเป็นพิธี สอนพอ
ให้กิเลสหัวเราะเยาะได้ล่ะ ท่านจะเป็นอย่างนั้นไม่ได้

ท่านต้องสอนให้เต็มภูมิประหนึ่งว่าใจหายเช่นเดียวกับ
พระพุทธเจ้านั้นแล สอนด้วยความเมตตา เพราะเห็นสัตว์ทั้งหลาย
จมอยู่หาประมาณไม่ได้เลยว่าจะหลุดจะพ้นไปเมื่อไร

นั่นละการสอนโลก ถ้าหากว่าจะพูดถึงความเผ็ดร้อนก็เผ็ด
ที่สุตร้อนที่สุด จุดลากอย่างเต็มพระทัยไม่มีที่จะอ้อมแรง เรื่อง
พระพุทธเจ้าสอนโลก สอนเต็มเม็ดเต็มหน่วยสอนเต็มกำลัง จุด
ลากเต็มพระกำลังความสามารถของพระองค์นั้นแล ตามแต่สัตว์
ทั้งหลายรายใด ๆ ที่จะพอเป็นไปได้มากน้อยเพียงไร พระองค์ก็
ทรงทราบอีกเช่นเดียวกัน เราพิจารณาซิ

เอ้า ตั้งปัญหาถามเจ้าของซิ นักปฏิบัติต้องเป็นอย่างนั้น

ขุดค้นเข้าไปหาเหตุหาผล เพราะสิ่งเหล่านี้ เราเจอมาแล้ว
ด้วยกันทั้งนั้น ได้รับความทุกข์ความทรมานถึงขั้นมหันตทุกข์ ไม่มี
ใครแข่งใครได้ ก็คือเรื่องจมอยู่ในวิภวภูมิจิตตาย ๆ ด้วยอำนาจของ
วิบากกรรมนี้แล

เมื่อเป็นเช่นนั้น ทำไมความเพียรของเราจะไปย่อหย่อนอ่อน
ข้อให้กิเลสกล่อมเสี้ยจนหลับสนิทในความเพียร ถึงกับเซ็ดหลายใน
ความเพียร ถึงกับเซ็ดหลายในความทุกข์ ไม่สมควรอย่างยิ่งกับนัก
ปฏิบัติเรา ซึ่งเป็นลูกศิษย์ตถาคตผู้มีเหตุมีผล ด้วยความเชี่ยวชาญ
เฉลียวฉลาด ไม่มีใครเกินพระพุทธเจ้าเลย ให้นำมาคิดในเรื่อง
เหล่านี้ ทุกข์ในปัจจุบันเพียงเท่านี้เรากลับ แต่ทุกข์ในอนาคตถึง
ขั้นมหันตทุกข์ ซึ่งเคยเป็นมาเหมือนอดีตนั้นจะเป็นอย่างนั้น เราไม่
คิด เราไม่กลัวหรอก เอมาคิด นักปฏิบัติต้องใช้ปัญญาอย่างนั้นซิ

การปลุกจิตปลุกใจนี้ คืออรรถคือธรรมคือมรรค ส่วน
ความคิดที่จะทำให้เราเซ็ดเราหลาย ให้ชี้เกี้ยวชั่วคราวทอด
อ่อนแอ เป็นแต่เรื่องของกิเลสมันกล่อมสัตว์ทั้งนั้น ถ้าไม่รู้ ให้รู้เสีย
แต่บัดนี้ เอาให้ดี เอาให้จริง การปฏิบัติตัวเอง

นี่เราพูดถึงเรื่อง ความจมของสัตว์ พิจารณาซิ นี่ละการไป
ตกนรกหมกไหม้ ถึงใจจะไม่ฉิบหายใจไม่ตายก็ตาม แต่การทนทุกข์
ทรมานซึ่งเทียบกันกับถูกไฟนั้น เป็นอย่างไร พิจารณาซิ ใครจะไป
ยอมเสียตัวถึงขนาดนั้น ต้องรีบปิดออกทันที

คนที่ทุกข์ทั้งยังไม่ตาย นั้นซิ ทรมานขนาดไหน นั้นละใจที่
ไม่ตายถูกทรมานอยู่ถึงขนาดนั้น พิจารณาซิว่า ทุกข์ขนาดไหน

เราควรที่จะนำมาพิจารณาให้ละเอียดลออ เพื่อเสริม
กำลัง ความพากเพียร สติปัญญา ศรัทธา ของเราให้หนักขึ้น ๆ
จะได้หลุดจะได้พ้นไป เมื่อหลุดพ้นไปจากสิ่งจองจำทั้งหลายนี้แล้ว
จะหาอะไรเทียบไม่ได้เลย

นั่นละที่พระพุทธเจ้าท่านเห็นโทษของกิเลส เพราะเห็น
คุณค่าแห่งธรรมที่เหนือกว่า ไม่มีอะไรเสมอแล้ว ในสามแดน
โลกธาตุนี้

ท่านจึงเรียกว่า **โลกุตตรธรรม** แปลว่า ธรรมเหนือโลก

เหนือโลกคืออะไร คือ เหนือกิเลสเครื่องผูกพัน เครื่องมัด
สัตว์ทั้งหลาย เครื่องทรมานสัตว์ทั้งหลาย พระองค์ก็นับอยู่ใน
จำนวนที่เคยถูกทรมานจากธรรมชาตินี้มาแล้ว จึงเห็นโทษอย่างถึง
พระทัย แล้วประกาศกัฏฐกถาแก่นิพพานสัตว์ทั้งหลาย ด้วยอรรถด้วย
ธรรม

ผู้ที่พอจะไปได้ ก็ให้ได้ไปทันพระองค์ ที่จุดไปลากไปใน
เดี่ยวนั้น ๆ ผู้ควรจะตามไปได้ อยู่ ก็พาดบันไดเอาไว้ ได้แก่ ศาสน
ธรรมคำสั่งสอน ให้ผู้ด้อยกว่าพยายามประพฤติปฏิบัติตาม ว่าอย่าง
นั้นความหมาย ทางสายนี้จะตรงเข้าสู่ความสงบเย็นใจ ตรงเข้าสู่
ความสิ้นทุกข์ โดยประการทั้งปวงทั้งนั้น นั่นพิจารณาซิ

นี่ผู้ปฏิบัติจะเป็นผู้สามารถรู้เรื่องของกิเลสไปได้ โดยลำดับ
ลำดับ ถ้าหากเราจะพูดเป็นก๊กเป็นเหล่าเป็นโคตรเป็นแซ่แล้ว ไม่ว่าจะ
ป่วยตายของกิเลส โคตรแซ่ของกิเลสประเภทใด จะประมวลเข้า
มาดูหน้ามันได้หมดในภาคปฏิบัติ และสังหารกันด้วยจิตตภาวนา
ทั้งนั้น เรียกว่า ล้างป่าช้ากันที่นั่น

ถ้าลงกิเลสได้สิ้นไปจากหัวใจแล้ว ไม่เกิดอีก นั่นเรียกว่าล้าง
ป่าช้า เราจะประมวลมาเห็นได้หมดด้วยจิตตภาวนานี้ อย่างอื่นไม่มี
ทางที่จะเห็นได้เลย เราเองก็มองไม่เห็น นอกจากศาสนาธรรมนี้
เท่านั้นเป็นเครื่องสังหารกิเลส เป็นเครื่องชะล้างกิเลส เป็นเครื่อง

ล้างป่าช้า คือความเกิดตายให้สั้นไปจากดวงใจดวงนี้แล้วไม่ต้อง
หมุน

เรื่องธรรมแล้วเป็นอาวุธที่ทันสมัย ท่านเรียกว่า
“ธรรมอาวุธ” ทันสมัยมาแต่กาลไหน ๆ อยู่แล้ว

พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ในโลกนี้ มีกี่ล้าน ๆ พระองค์ มีแต่
ตรัสรู้ด้วยธรรมเหล่านี้ทั้งนั้น ไม่มีสิ่งอื่นมาเป็นเครื่องตรัสรู้ธรรม
เพราะฉะนั้นขอให้เป็นที่มั่นใจ เอาให้จริงให้จัง ประพฤติปฏิบัติตัว
ด้วยความเข้มงวดกวดขัน ด้วยความเข้มข้น แล้วกิเลสนั้นเป็นสิ่งที่
จะขาดจะหลุดลอยไปได้ไม่เหลือ เพราะอำนาจแห่งธรรมอาวุธคือ
เครื่องมือสังหารนี้ ถ้าเป็นน้ำ ก็ไม่พ้นจากน้ำนี้ จะทำให้สะอาดได้
ดังที่กล่าวไว้แล้วเบื้องต้น

ผมผู้สั่งสอนหมู่เพื่อนมานานก็ดี สั่งสอนจนหมดไส้หมดพุง
ธาตุขันธ์ก็อ่อนลง ๆ จะเทศน์จะสอนแต่ครั้งละคราว ต้องได้คิด
ได้อ่านไตร่ตรองเรื่องธาตุเรื่องขันธ์นี้เอง ก่อนอื่นก่อนใด

เวลาเวลาที่เกี่ยวข้องกับอะไร ๆ บ้าง ประมวลเข้ามาแล้วก็
มาสู่ธาตุขันธ์ว่า ธาตุขันธ์เวลานี้ จะพอเป็นพอไปพอแนะนำสั่งสอน
หมู่เพื่อนได้มากน้อยเพียงไร ต้องได้คิด เมื่อเห็นว่า พอจะเป็นไป
ได้แล้ว ก็ต้องประชุมอบรมแนะนำสั่งสอน ขอให้หมู่เพื่อนได้เห็น
ออกเห็นใจแล้ว ตั้งใจประพฤติปฏิบัติตัว ให้ได้ทรงมรรคทรงผล

ธรรมะของพระพุทธเจ้านั้นสด ๆ ร้อน ๆ แน่ ตายจะให้คอ
ขาดก็ขาด แต่ความเชื่อว่าธรรมของพระพุทธเจ้าสด ๆ ร้อน ๆ นี้
ไม่มีถอน ไม่มีบกบางแม้ชนิดหนึ่งเลย เชื่อขนาดนั้นแหละ เราเชื่อ

ธรรมของพระพุทธเจ้า ฉะนั้นขอให้ทุกท่านตั้งอกตั้งใจประพฤติ
ปฏิบัติ

